

ОБОБЩЕНИЕ НА ПРОГРАМА ПРОКОПИЛ

Обща програма на мрежите:

- Солидарите Лаик (Solidarité Laïque, Франция)
- Федерация на неправителствените организации за закрила на детето (FONPC, Румъния)
- Национална мрежа за децата (НМД, България)
- Алианс на неправителствените организации за деца и семейства (APSCF, Молдова)

Образователна брошура №4

Изграждане на динамика на международни обучения

Мартин Виелажюс, консултант
Декември 2013 г.

Превод от френски: Национална мрежа за децата, с подкрепата на Елица Стойчева, в рамките на инициатива [Per Mondo](#)

Тази брошура може да бъде полезна най-вече на ръководители на програми, технически и финансови партньори, които търсят нови форми на колективно управление на програми, които поддържат.

Тя се придружава от видео, което я допълва и дава думата на ключовите участници в програмата. Препоръчва се видеото да се гледа след запознаване с брошурата.

Какво на пръв поглед по-характерно за всяка страна и всяка ситуация, от това да се организират и водят обучения за развитие на социалната дейност? И все пак залогът за Прокопил е да развие международни обучения с участие на различни действащи лица.

Тези обучаващи дейности са червената нишка на Procopil още от самото му начало и са широко застъпени в утвърждаването на една съвместна регионална динамика. Впрочем, днес голяма част от участниците в програмата са отправили поглед към начините за продължаване на тези съвместни обучения и към утвърждаване на съвместна мрежа от обучаващи кадри.

Как да се превърнат обученията в една „връзка“ между специалистите от различните страни?

За да бъде разбрано, тази брошура предлага да се преодолеят следните 3 предизвикателства:

• Да се създадат и водят заедно международни обучения

• Да се установят силните страни на тези международни обучения

• Да се преодолеят трудностите на съвместните обучения

1. ДА СЕ ИЗГРАДЯТ И ВОДЯТ ЗАЕДНО МЕЖДУНАРОДНИ ОБУЧЕНИЯ

Прокопил се опитва постепенно да създаде и развие обучаващата си дейност до едно все по-голямо отваряне към многообразието на действащите лица в програмата.

Ето някои ключови моменти от това отваряне:

КАК ДА СЕ ПРОМЕНИ ОБИЧАЙНАТА ДИНАМИКА НА ОБУЧЕНИЕ?

В „предисторията“ на Прокопил, т.е. през първите години на френско-румънската програма (Съвместна програма за децата в Румъния - PCER), от която произлиза "Procoril", партньорите свидетелстват за **първоначалния шок на френските обучаващи**, който в последствие ще ги подтикне да се насочат към по-съвместни начини на обучение:

Габриела Сард – Международна фондация за детето и семейството, Румъния

„Преди да се появи Procoril, вече бяхме изградили една първоначална асоциация. В началото имаше културен и професионален шок. Бяхме предвидили програма за обучение, бяхме установили партньорите си в Румъния, а после дойдоха и френските обучаващи. На място откриха, че всъщност тук нашите специалисти имат още по-голям опит от техния.

Изведнъж, това, което беше предвидено като първоначално обучение се превърща в обединяване на работата, по време на която те разглеждат всички точки от обученията и решават да се концентрират върхически приноос чрез: практически работилници, обмен на опит и т.н. Това даваше възможност особено на румънските специалисти да видят, че другаде и най-вече в една западна страна има обучаващи кадри, които са в още по-тежко положение от тяхното.”

За да се превърнат тези обучения в съвместно средство на отделните партньори, са предвидени два модела на отваряне:

КАК ДА БЪДАТ РАЗБИРАНИ СЪВМЕСТНИТЕ ОБУЧЕНИЯ?

Освен това отваряне, развитието на обмена на регионално ниво е средство за обучаване по друг начин, „по двойки“. Това реципрочно обучение позволи на всеки:

Златка Ангелова-Фондация „Социални практики в общността“, България

„По време на срещата в Пюио ан Вале беше представена всяка национална мрежа. Бяхме развили малки тематични групи, които работеха по развитието на различните проекти в програмата. (...) Беше добре, че още от началото ние самите можехме да създадем проект

„Обучение“. Вече не се определяхме само като обучаващи, а имахме и друга роля. Задачата ни беше да формулираме един проект, който щеше да бъде представен на другите членове на програмата, за да бъде приет колективно. Това, което наистина ме зарадва е, че още от началото извървахме пътя заедно.“

КАК ДА СЕ УВЕЛИЧАТ МЕЖДУНАРОДНИТЕ ЕКИПИ ОТ ОБУЧАВАЩИ?

В ядрото на Прокопил обучителните дейности започват през 2006 г. в Румъния, провеждани са от двустранен френско-румънски екип. После те се развиват в Република Молдова и България, **като постепенно се организират от тристранни екипи обучаващи** (френско-румънски-български / френско-румънски-молдовски). Някои обучения се провеждат също така от един единствен обучаващ, но и с помощта на видео материали, показващи редица изказвания на чуждестранни специалисти.

Мария Донкова-Фондация „Пайдея“, България

„Имате дадена тема (проблеми на малките деца, семейни проблеми, интегриране в училище и т.н.) и след това имате три отговора от три държави, за това какво може да се направи. Много е интересно да се сравнява. Това ни дава куп идеи. Сядаме и се оказва, че не живеем в различен свят от останалите, че и ние имаме същите проблеми. Това винаги се приема добре от участниците.“

2. ДА СЕ УСТАНОВЯТ СИЛНИТЕ СТРАНИ НА ТЕЗИ МЕЖДУНАРОДНИ ОБУЧЕНИЯ

Първият принос на тези съвместни обучения е, разбира се, многостранния опит, който може да се обмени, както и способността му **да изменя гледните точки и да променя навиците** в една или друга държава. (Тази точка е обяснена по-подробно в брошура №3).

Но освен този принос, създаването на едно смесено обучение има и други две предимства:

- Тези съвместни обучения са средство да се обогатим взаимно дори върху начина на създаване на модели на обучение.

Кристина Йова - FONPC, Румъния

„Една положителна страна на това отваряне за обученията на регионално ниво е, че можахме да видим какви видове обучения има в България, Франция и Молдова относно възпитанието на родители, социално-образователно интегриране, насилие и цялата разисквана тематика в рамките на Прокопил. Да се види кои средства и методи на обучение са използвани, защото те са много различни в отделните държави.“

Това ни накара да се замислим за утвърждаването на някои професии (като например тази на социално-образователния работник), за утвърждаването на компетенциите, по такъв начин, че да се приобщи университетския свят към програмите за обучение и т.н.”

- **Те са и един начин да излезеш от „собствените си граници“:** Присъствието на повече „външни“ хора позволява да се внесе свеж въздух, да се говори по-свободно, да се излезе от части от играта на роли, която може да се наложи в по-традиционните национални обучения. Поради тази причина, моментите на обучение не са били възприемани само като моменти на научаване, а са били и пространство за изразяване на хора, които трудно биха говорили в рамките на институцията си.

Жил Сервера - PEP („Очите на държавното образование“), Франция

„Тези обучения бяха един „трансформационен“ опит.“ Благодарение на присъствието на една трета, външна страна, избягахме от обичайните си отношения, намерихме свеж въздух. (...) Логиката за взаимност на тези обучения и гъвкавостта на формата им позволиха това отваряне.“

Жан-Жак Орфьовър - Сдружение за възрастни и млади хора в неравностойно положение, Франция

„Не ставаше въпрос просто да се опише това, което се случва във всяка една от държавите, а най-вече да се насърчат хората да си дадат сметка за това, което знаят. (...) Това е възможно само, когато обучаващите заемат позицията на носители на знание.“

3. ДА СЕ ПРЕОДОЛЕЯТ ТРУДНОСТИТЕ В СЪВМЕСТНИТЕ ОБУЧЕНИЯ

Международните обучения се изправят пред сериозно предизвикателство - От една страна да бъдат достатъчно различни, за да се обмени взаимно нов опит, а от друга да бъдат достатъчно близки, за да се съгласуват с провежданите обучения, да са разбираеми и да може опитът на всеки един да достигне до всички останали.

Свидетелствата посочват четири трудности за преодоляване в тези съвместни обучения:

- **Трудност при избора на обща тематика за отделните държави**, за да се отговори на всички нужди, вземайки под внимание разликите в контекста, приоритетите или действащите лица в тези страни.

Мариана Янашевичи - APSCF, Молдова

„Вярно е, че има разлики, дори доста разлики, въпреки че става въпрос за сходни области. Например, в определени моменти, Молдова, България и Румъния са били съсредоточени върху една и съща тема-деинституциализирането. Но дори в тази област, нуждите от обучение са

доста различни. В този смисъл, двустранната или тристранната система на обучение помогна. Всеки обучаващ носи със себе си миналото си, знанията и методите си и дори да се е основавал на ситуацията в страната си, постепенно научава да поставя в перспектива разликите между приноса си и този на другите. ”

- Трудност при избора на общ „формат” на обученията:

Под термина „обучение” всъщност се крие многообразие на формати за обмен, които водят от обмен на практики до една по-традиционна динамика на обучение. От тях установяваме, че колкото повече обучението се концентрира върху стратегически и политически залог (например „Плана за развитие”), толкова повече форматът клони към обмяната на опит.

Залогът за формата на обученията беше една от най-ярките разединителни точки в мненията в рамките на програма Прокопил. Особено в началото на създаването ѝ, това разединение успя да противопостави от една страна по-скоро остаряващата визия за малко активно участие в обученията посредством лекции и от друга хоризонтална визия, която и по-близо до логиката на обмен на практики. Тези противоречия не засягат само културата, а са свързани и с типа мобилизирани действащи лица в програмата. Поради тези различия, гъвкавостта на форматите остава основен коз на програмата.

- Трудността с езика се оказва особено важна за обученията.

Редица, на пръв поглед ясни термини, в действителност разкриват важни противоречия в тълкуването от държавите: Трябва ли да се говори за потребители или ползватели? Какво означава специализиран учител във всяка държава? Как да се избегне объркването между интегриране на млади хора и деинституционализация и т.н.?

Дебатът по въпроса, дали да се даде превес на един общ работен език или да се уважава всеки език по отделно, остават отворен:

- От една страна, някои напомнят колко е важно да се даде възможност на всеки да се изразява на собствения си език, за да се избегне нестабилността във „властта” спрямо тези, които владеят и тези, които не владеят добре дадения език, но също така и за да се избегне изравняването на речта.

- От друга страна, някои поставят на преден план нуждата от способ за по-лесен обмен и наблягат на това колко е важно да има общ работен език. Тогава един от отговорите на Прокопил е да се даде превес на екипи, които могат да поддържат този обмен с един или два опорни езика.

- Трудност при определяне темпото на обученията.

По-голямата част от партньорите държат обученията да са продължителни и редовни, за да се запази динамиката на научаване на партньорите и да се избегнат пропуски. Темпото е възприето като начин да се осигури стабилност на екипите в едно или друго обучение, за да се изгради постепенно във всяка страна едно твърдо ядро, което след това да може да разпръсне методите и придобития опит към партньорите си.

Изправени пред тези предизвикателства партньорите определят един елемент като основно условие да се осигури ефективност на международната динамика на обучение:

- Директното общуване (предварителни срещи) между обучаващите.

При някои от проведените обучения, липсата на директно общуване довежда до по-трудно създаване на структурирани модели за обучение и дава възможност да излязат наяве противоречията в очакванията и методите на обучаващите в тези модули.

Докато това общуване е толкова слабо, една от опасностите за участниците, които не са толкова напреднали в изграждането на курса си на обучение, е да се затруднят при развиването на собствени методи и да се спрат на чужди, които са в разрез с техните контекст и очаквания.

По-общо казано, опитът на Прокопил показва, че е необходимо да се даде време на обучаващите да се социализират, да стиковат отдалечените екипи и да се изгради една съвместна култура на обучение.

Два доста различни опита за диалог между обучаващите го доказват:

Йосиф Молдовану - Национален център за младежки ресурси, Молдова

„Имахме проблем с общуването, който причини трудности в проекта „Обучение“. Обучаващите от отделните държави общуваха по интернет, а това се оказа не толкова ефективно. Би било полезно да имаме събрания на живо, за да обменяме опит и да разработваме обученията. Изведнъж, всеки обучаващ идва със своя опит и своя случай. Някои от особеностите за един не бяха толкова подходящи за друг.“

Мария Донкова-Фондация „Пайдея“, България

„Що се отнася до обучението на родители, беше отлично. Училището в Мец ни свърза с една много отворена към чуждите култури преподавателка, която дълго време е работила по подготовката на румънски и български обучители. Сътрудничеството е действало много добре. Тази подготовка работила много добре и с организацията „les Francas“ за обучение на социално-образователни обучители . Преди това „les Francas“ дойдоха в България с изучаваща цел.“

Многообразието от обучения и обмен позволява да се изградят трайни връзки между четирите страни и между обучаващите, а от там и между организациите, от които те произлизат. Много от партньорите днес са отправили поглед към изграждането на тази „мрежа от обучаващи“ (например чрез изграждането на каталог, който позволява да се наблюдават нуждите и ресурсите на всяка страна, за да се развият нови модели за съвместно обучение).

Трябва да отбележим също, че Прокопил прави възможно воденето на доклади за обученията в отделните страни от програмата, за да се определят възможните сценарии за развитие на един регионален полюс на обучение в социалната дейност.